Houden de bedenkingen, die tegen deze opvatting onzer oude Gereformeerde theologen zijn ingebracht, dus geen steek, daartegenover staat, dat deze uitlegging niet alleen geheel in overeenstemming is met wat de Schrift elders ons leert, maar ook volkomen past in het verband. Zelfs komt de parallel, die de Apostel in dit tekstwoord trekt tusschen de dagen van den zondvloed en den tijd waarin wij leven, zóó nog veel beter tot haar recht, dan wanneer men die prediking van Christus na zijn opstanding laat geschieden aan de gestorven zielen in de gevangenis. Immers, waar het den Apostel om te doen is in dit redebeleid, is juist om aan te toonen, dat aan het oordeel de prediking van Christus is voorafgegaan, èn toen in de dagen van den zondvloed èn nu voor ons geslacht. Voorzoover die prediking door het geloof wordt aangenomen, heeft ze tot behoudenis geleid. Dat is gebleken in Noach's dagen, want Noach heeft de aankondiging van het gericht geloofd en is daarom met de zijnen in de arke gegaan, waardoor hij gered is geworden; gelijk ook wij nu behouden worden, wanneer we door den doop ons geloof in Christus belijden en de toevlucht nemen tot Zijne genade. Maar ook omgekeerd, wie die prediking ongehoorzaam is, zal het oordeel Gods dragen. God wil een tijdlang geduld oefenen; Zijn lankmoedigheid is groot; niet terstond wordt de bijl aan den boom gelegd. Zoo heeft de lankmoedigheid Gods in de dagen van Noach gewacht 120 jaar lang; zoo wacht God de Heere ook thans, want „Hij wil niet, dat eenigen zullen verloren gaan, maar dat ze allen tot bekeering komen" (II Petrus 3 : 9). Maar als de lankmoedigheid Gods veracht wordt, dan komt het oordeel gewis; de geesten, die ongehoorzaam waren in Noach's dagen, werden in de gevangenis der hel geworpen, en zoo zal het ook in het jongste oordeel geschieden.

Zoo ziet men, hoe deze uitlegging metterdaad aan de bedoeling van den Apostel recht laat wedervaren. Ze is dan ook volstrekt niet door de Gereformeerde theologen uitgedacht, om aan een hellevaart van Christus te ontkomen. Augustinus heeft deze zelfde uitlegging reeds gegeven in zijn bekenden brief aan Euodius; Thomas van Aquino heeft haar evenzeer bepleit, hoewel hij zelf aan Christus' hellevaart geloofde; Beza heeft deze uitlegging nader uitgewerkt, en zoo is ze door schier al onze Gereformeerde theologen overgenomen. Al mag deze uitlegging niet zoo eenvoudig schijnen als die door Prof. Bavinck ons gegeven is, ze heeft voor zich het gezag van tal van de uitnemendste Schriftverklaarders. Ook in onze dagen is deze uitlegging nog verdedigd geworden door mannen als Hofmann A. Schweizer, Wichelhaus, Besser, Fuller e. a. Te zeggen, dat deze verklaring verouderd is of door de woorden van den Apostel is buitengesloten, gaat dus niet aan. Elk woord van den Apostel komt ook bij deze verklaring volkomen tot zijn recht, en in het verband past deze uitlegging juist uitnemend goed.

Een keuze tusschen beide uitleggingen behoeven we niet te doen. Elk van beide heeft iets, dat haar aanbeveelt, gelijk tegen elk dezer verklaringen bedenkingen kunnen worden ingebracht. Ons doel was dan ook niet om de exegetische moeielijkheid, die deze Schriftuurplaats aanbiedt, tot volkomen oplossing te brengen, maar alleen om aan te toonen, dat de woorden van den Apostel zeer goed kunnen verklaard, zonder dat men een plaatselijke nederdaling van Christus naar de hel aanneemt, of gelooft, dat Christus aan de afgestorvenen nog het Evangelie verkondigd heeft.

Officieele Berichten.

De heer J. W. Kal, theol. cand. te Amsterdam, verzoekt wegens voortzetting zijner studien vooreerst geen beroep op hem te willen uitbrengen.

WAGENBORGEN, 7 Dec. j.l. was voor de Geref. gemeente alhier een blijde dag. Op dezen dag toch was 't 25 jaar geleden, dat Ds. W. K. P. Goeree zijn dienstwerk aanvaardde. Na een arbeid van vijf jaar in de Herv. Kerk te Kerkwerve (Z.) werd Ds. Goeree tot den Dienst des Woords in de Geref. gemeente alhier ingeleid door wijlen Ds. Hulsebos. Twintig jaar dus heeft Ds. Goeree de gemeente alhier met zijn gaven en krachten gediend en God heeft hem tot rijken zegen gesteld. Aan belangstelling en hartelijke deelneming in dit zilveren feest heeft 't den jubilaris en zijn gezin op den feestdag geenszins ontbroken. De gemeenten van Nieuwolda en Siddeburen lieten zich ook niet onbetuigd. 't Bestuur der Vereen. T. C. L. evenmin.

Aan den avond van den feestdag trad Ds. Goeree voor de gemeente op, om de weldadigheden des Heeren te herdenken, en sprak voor een zeer talrijk gehoor, waaronder afgevaardigden van de naburige kerken, een schoone en treffende rede uit, naar aanleiding van 1 Cor. 15 : 10c.

Dat 's Heeren rijke zegen ook verder in ruime mate ruste op leeraar en gemeente samen.

Namens den kerkeraad:
W. K. H. MAGENDANS, *scriba.*

Kort veralag van de vergadering der classis Woerden, gehouden 25 Nov. 1909 te Alfen a/d Rijn.

Namens de roepende kerk van Oude-Wetering wordt de vergadering geopend door Ds. J. Brouwer, die na het zingen van Ps. 84 : 6 en het lezen van Ps. 132 voorgaat in gebed.

Het moderamen bestaat uit Ds. P. Warmenhoven als voorzitter, Ds. F. A. v. d. Heijden als scriba en Ds. G. Elshove als assessor.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

Ds. Fleurke, voor de eerste maal ter vergadering, wordt op hartelijke wijze door den praeses begroet, wat door dezen met een wederwoord wordt beantwoord.

De omslag van de classicale kosten wordt voor het volgend jaar vastgesteld op denzelfden voet als dit jaar.

Behandeld wordt een bezwaarschrift van een jonge moeder uit een der kerken van de classes. Haar zal geantwoord worden, dat de classis zich vereenigt met het oordeel van haar Kerkeraad.

Bij het onderzoek naar art. 41 wordt aan een der kerked advies gegeven in een doopkwestie. De classis oordeelde, dat in het bedoeld geval geen voldoende grond voor den H. Doop aanwezig is. Aan een der andere kerken wordt in het geval van een broeder, die gewoonlijk elders kerkt, geadviseerd voorloopig voort te gaan met vermanen.

Ds. Brouwer brengt rapport uit over den arbeid der Zending, hetwelk met dank wordt aangehoord. Voor het nazien van de boeken enz. van den classicalen Zendingsquaestor wordt aangenomen de kerk van Bodegraven.

De vacature beurten worden aldus geregeld: Zevenhoven in December: Ds. v. d. Voet en Schoemaker; in Jan.: Ds. Elzenga; in Febr.: Ds. Brouwer. Noorden: in Dec. Ds. Gunst; in Jan. Ds. van Dijk; in Febr. Dss. Fleurke en Elshove. Nieuwkoop: in Dec. Ds. Warmenhoven; in Jan. Ds. Hulsteijn en De Vries; in Febr.: Ds. v. d. Heijden.

De onderscheidene deputaten worden gecontinueerd; alleen komt deze verandering, dat de collecten naar art. 19 K. O. voortaan door Ds. v. d. Voet zullen ontvangen worden.

Na de pauze wordt de vergadering voortgezet met het zingen van Ps. 81 : 12.

Overeenkomstig een voorstel van de kerk van Oudshoorn wordt besloten deputaten te benoemen om „te onderzoeken de mogelijkheid van samenwerking van de Diaconiën van Zuid-Holland voor de verpleging van behoeftige patiënten in Chr. Stichtingen van Barmhartigheid en zoo mogelijk een plan te ontwerpen voor zulke samenwerking". Als deputaten voor deze zaak worden benoemd Ds. J. Brouwer, oudl. J. G. Baart en diaken G. M. Herngreen.

De commissie, benoemd om te trachten de moeitijkheden in een der kerken tot een goed einde te brengen, rapporteert dat haar bemoeiingen geleid hebben tot verzoening.

Aan een vragenden broeder uit dezelfde gemeente zal worden geantwoord, dat de Kerkeraad onder de gegeven omstandighenen de viering van het H. Avondmaal niet kon laten doorgaan.

De kerk van Woerden zal de volgende vergadering samenroepen.

De praeses sloot de vergadering met dankgebed.

Namens de classe:
G. ELSHOVE, *assessor.*

Kort verslag van de vergadering der classis Tiel, gehouden te Zalt-Bommel 17 Nov. 1909

Ds. Koffieberg opent de vergadering met gebed, nadat gezongen is Ps. 27 : 7 en gelezen Mattheus 25.

Het Moderamen bestaat uit Ds. Koffieberg, voorzitter, Ds. Vonk, scriba en assessor Ds. Sybrandy.

Uit het onderzoek der credentiebrieven blijkt, dat alle kerken vertegenwoordigd zijn.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De voorzitter spreekt een woord ter gedachtenis aan Ds. Loman, dienaar des Woords der Geref. kerk te Geldermalsen. Hoogst smartelijk is zijn overlijden voor de classis, daar deze broeder in geheel de classis Tiel zoo gezien en geacht was. Nu zullen wij die vriendelijke verschijning op onze vergaderingen niet meer zien. Hij ontvangt het loon den getrouwen dienstknechten toegezegd. De kerk te Geldermalsen is door hem 10 jaren trouw gediend; evenzoo is de overledene dienaar des Woords geweest in de kerken: Well, Zuilichem en Herwijnen. De Heere trooste de kerk te Geldermalsen en vervulle de ledige plaats.

Ds. Koffijberg mag in deze dagen gedenken, dat God hem 40 jaren heeft willen gebruiken in den dienst des Woords. Door Dr. Keizer wordt namens de classis den jubilaris in gevoelvolle woorden toegesproken. Naast God is de classis veel dank verschuldigd aan dien broeder. Steeds wordt hij, hoewel zijne jaren klimmen, bereid gevonden, de lasten, die men hem oplegt, gewillig en goedsmoeds te dragen. Dat God hem nog lang spare voor zijn kerk, voor de classis en zijn gezin! Ds. Koffijberg dankt voor de hartelijke woorden hem toegesproken, en draagt zich verder met al zijne zwakheden en gebreken de classis op.

Ds. Offringa zal op verzoek der classis zijn referaat: »Het verband tusschen het doen van belijdenis en 't H. Avondmaal" in druk geven.

Door de classis wordt benoemd een commissie, bestaande uit 3 dienaren en 3 ouderlingen, voor een netelige tuchtzaak in een der kerken.

Ds. Sybrandy wordt consulent van de kerken: Geldermalsen en Hoenza-Driel.

Het nieuwe reglement voor Kerkvisitatie wordt goedgekeurd.

Ds. Koffijberg brengt rapport uit van de l.l. gehouden Zendingvergadering te Utrecht.

Bij monde van oud. Filer dankt de kerk te Geldermalsen de classisbroeders voor hunne belangstelling, betoond bij de begrafenis van Ds. Loman, haar onvergetelijken dienaar des Woords.

Collecten worden gelnd. Coll. voor de volgende vergadering zijn: theol. school en hulpbeh. kerken buiten de classis.

De classis ziet met verlangen uit naar het door Dr. Keizer beloofde referaat: de eigenaardige Geref. prediking van sommige predikanten van Geref. gezindheid in de Ned. Herv. Kerk.

De volgende cl. vergadering zal D. V. op den 3den Woensdag in de maand Febr. 1910 gehouden worden.

Voorzitter zal dan zijn Ds. Vonk, scriba Ds. Koffijberg.

Ds. Offringa gaat voor in dankzegging.

Namens de classis:
E. VONK, *Scriba.*

Buitenland.

Engeland. Romaniseerend streven. Uit de algemeene vergadering der Staatskerk en der Geunieerde Vrije Kerk van Schotland.

Hoezeer de romaniseerende partij in de Anglicaansche Staatskerk in de laatste jaren veld wint, blijkt uit een protesteerend schrijven, dat door de Church-Union te Brighton dezer dagen aan den bisschop van Chichester gericht werd. In dit schrijven wordt de aandacht van den bisschop gevestigd op de volgende zaken die, schoon verboden, toch in bepaalde kerken van Brighton plaats hadden.

Zoo werd in drie kerken het feest van Maria hemelvaart gevierd; in vier kerken vierde men Aller Zielen met requiem en zwarte mis; in twee kerken werd openlijk geleerd, dat men het *Ave Maria ora pro nobis* behoorde te bidden, en in eene andere kerk werd de gemeente aanbevolen in de gebeden „van de eeuwig heerlijke en gezegende Maagd en van alle heiligen"; in een andere kerk worden de teekenen van het Avondmaal bewaard, en de gemeente vergadert om deze te vereeren; in dezelfde kerk wordt de vereering van Maria door genootschappen of vereenigingen bevorderd, die aan haar gewijd zijn; in de gebeden die door deze vereenigingen geleerd worden, wordt de voorbede van Maria voor den dag van het jongste gericht aangeroepen.

De Church-Union eischt wel, dat de bisschop al deze gebruiken zal onderdrukken, maar verwacht niet dat zijn protest eenige uitwerking hebben zal. Volgens een statistiek van het vorige jaar werden in meer dan 10 kerken van Londen en hare voorsteden Roomsche gebruiken, als het sacramentsfeest, het feest der heilige eucharistie, kniebuigingen voor de elementen, de 14 statiën op den Kruisweg, gevolgd. De meeste predikanten of geestelijken dezer Kerken behooren tot de „broederschap van het heilig Sacrament". De bisschop van Londen installeerde de priores van het klooster van „de Heilige Maria bij het kruis", wiens regel met die van Roomsche orders overeenstemt.

Dit verwondert ons niet. Onder de bisschoppen der Anglicaansche kerk vindt men er slechts twee, die geen sympathie gevoelen voor de romaniseerende richting in de Staatskerk. De „Wicklif predikers" mogen hiertegen arbeiden en protesteeren; de beweging die al zeventig jaar lang Roomsche leeringen en gebruiken in de Anglicaansche Staatskerk brengt, werd daardoor niet tot staan gebracht.

In de algemeene vergadering der Schotsche Staatskerk werd dit jaar een besluit genomen, dat wij hoogst betreurenswaardig vinden. Zij besloot het onderteekeningsformulier voor predikanten in dien zin te wijzigen, dat dit voortaan luidt: „Ik onderteeken hiermede de geloofsbelijdenis, verklarend dat ik ze aanneem als de geloofsbelijdenis dezer kerk, en ik geloof de fundamenteele leerstellingen van het Christelijk geloof, daarin vervat". Men heeft gemeend, dat door dit onderteekeningsformulier de belijdenis der Kerk gehandhaafd wordt, terwijl men tevens de predikanten vrijheid wil geven om zich niet aan die belijdenis te houden. Het is duidelijk, dat de General Assembly der Schotsche Staatskerk de belijdenis dier kerk, de confessie van Westminster, prijs gaf. De predikant heeft alleen te erkennen dat die confessie een historisch document is; maar hij behoeft er niet mee in te stemmen. In Nederland heeft men een tijd lang er voor gestreden, dat de predikanten de geloofsbelijdenis onderteekenden niet *omdat* (quia), maar *voorzover* (quatenus) zij in overeenstemming was met de Heilige Schrift. Daardoor eischte men van liberale zijde zijdelings nog erkenning van het normatief gezag van de Heilige Schrift. Maar de General Assembly der Schotsche kerk [wil,] dat de predikanten alleen maar de fundamenteele stukken van het Christelijk geloof zullen aanvaarden. Welke leerstukken zijn fundamenteel? Het komt ons voor, dat alle artikelen eener geloofsbelijdenis fundamenteel moeten zijn; is de kerk op dat fundament niet gebouwd? Kan men met grond beweren: Het leerstuk van de Heilige Schrift is niet fundamenteel; men mag daarover denken gelijk men wil? De Kerk des Heeren heeft dit stuk te allen tijde vastgehouden tegenover vele afwijkenden en tegenstanders. Wij houden het er voor, dat men in Schotland ruimte heeft willen maken voor predikers die de moderne Schriftcritiek zijn toegedaan, voor predikanten die een algemeene verzoening leeren. Men wil dus feitelijk leervrijheid invoeren.

Doch het besluit van de General Assembly is nog niet tot wet verheven. Eerst moet het volgens de Barriers Act gezonden worden tot de kerkeraden, en eerst wanneer de meerderheid der kerkeraden het goedgekeurd heeft, wordt het tot wet. Wij vreezen echter, dat de kerkeraden het niet zullen verwerpen.

In de algemeene Synoden der Geunieerde Vrije Kerk en van de Schotsche Staatskerk is besloten tot het houden eener conferentie, om te beraadslagen over eene cooperatieve of eene organische vereeniging.

In het midden der 18de eeuw heeft de Gereformeerde Staatskerk van Schotland menige afscheiding tot stand zien komen. De oorzaak was, dat de zuiverheid van leer en leven gevaar liep. Gillespie en de beide Erskines waren de hoofdleiders der beweging die de „Original secession" genoemd werd.

In 1842 werd de Vrije kerk van Schotland gesticht onder leiding van Chalmers, niet zoozeer om de zuiverheid van het Evangelie te bewaren als wel om Christus als Koning over zijn Kerk te kunnen eerbiedigen.

Maar de vraagstukken die toen in de Kerken verschil deden oprijzen, zijn op den achtergrond gedrongen. Wie wordt, niet alleen in Engeland maar ook in Nederland, nog warm voor vraagstukken van leerstelligen of kerkrechtelijken aard?

De tijden zijn veranderd. De wereld moet voor Christus veroverd worden, het zendingswerk treedt op den voorgrond; en al hetgeen daarmede in verband staat dat heeft aller sympathie. Hoe verkeerd hebben mannen als Gillespie, de Erskines en Chalmers en zoovele anderen gehandeld, dat gij u warm kondet maken voor dingen die zoo weinig beteekenen. Zoo denkt menigeen, en men wil goed maken wat deze mannen bedorven hebben. Tenslotte veroordeelt men mannen als John Knox, Luther en Calvijn, die over de predestinatie, over de wezenlijke tegenwoordigheid van Christus enz. gestreden hebben. Tegenwoordig doet men beter werk; de wereld moet voor Christus veroverd worden. Jezus heeft wel tot zijn discipelen gezegd: „Gij zijt het zout der aarde", doch men wil de geheele aarde tot zout maken!

De richting waarin velen, niet alleen in Schotland, zich bewegen, is volgens ons verderfelijk.

Gemengd Nieuws.

Calvijn gehuldigd in de Broedergemeente. Lic. G. Reichel schreef eene brochure over »Calvijn als Unitasmann. Deze brochure is door den schrijver voorgelezen in het Seminarium der Broedergemeente. De schrijver doet daarin helder uitkomen, dat Calvijn's streven geheel op vereeniging gericht was. Het is ook onze overtuiging, dat het waarlijk Calvijn's schuld niet geweest is, dat de Luthersche en de Gereformeerde kerk zijn ontstaan. Calvijn streefde naar eenheid, niet omdat de uitwendige eenheid hem zoo bekoorde, maar omdat zijn hart warm klopte voor de kerk des Heeren, en hij daarom alleen noode zich bij de pluriformiteit der kerk kon nederleggen.

Wisbart's Triomf. Wij lezen in *De Hope*:

»De strijd tusschen de modernen en de loyale Baptisten in de Fountain Street Baptisten kerk is een einde. Het resultaat is Wishart's triomf. Over die zege der Modernen verblijden wij ons niet. Het is de triomf eener geweldige revolutie. Een groot gedeelte — men spreekt van meer dan 30 percent der leden — heeft zich van de kerk afgescheiden, en de kerkelijke goederen zijn in handen gebleven van dat gedeelte, dat met zijnen leider Gods Woord heeft verworpen. Wat bijeengebracht is tot opbouwing van de kerk van Christus is nu in den dienst gesteld van de nieuwe religie, die geen aanspraak meer heeft op den naam van eene christelijke te zijn, want zij heeft met niets anders uit te staan dan met het inwendige licht der dwepers uit den tijd der Hervorming, waardoor een iegelijk, die de nieuwe religie toegedaan is, op zijne manier geleid wordt. Het is niet langer de Geest des Heeren, waardoor zij zich laten leiden, maar door hun eigenen geest. Zij staan op het standpunt eener geestelijke anarchie, die zich vrij gemaakt heeft van alle gezag, behalve van het eigen ik, dat de eenige rechter is op godsdienstig gebied.

Op een Zondag heeft Mr. Wishart over zijne overwinning gepredikt. Hij verheugt zich er over, dat, na den uitgang van de loyale Baptisten, de weg open is voor ontwikkeling van de beginselen der nieuwe religie. Hij meent, dat men van lieverlede wel tot inzicht zal komen, dat de nieuwe richting overal de overwinning zal behalen. Hij ziet de teekenen er van in de Volunteer Students Movement en de Vereeniging der Laymen. Hij meent, dat men spoedig tot inzicht zal komen, dat men met de verwerping van geloofsbelijdenissen en dogmatische theorieën den godsdienst niet alleen niet verwerpt, maar hem eenen heerlijken weg bereidt door hem in een nauw verband te zetten tot de hedendaagsche cultuur. Wij zeggen met den psalmist: »God zal zijn waarheid nimmer krenken, maar eeuwig Zijn Verbond gedenken." De waarheid zal altijd opnieuw triomfeeren. Het syncretisme (geloofsvermenging) van den godsdienst en de moderne beschaving zal evenmin op den duur blijven bloeien, als het Gnosticisme in de eerste eeuwen van de geschiedenis der Christelijke Kerk. Hen Christendom is en blijft de eenig ware godsdienst.

Reeds nu blijkt het in dit geval. Zij, die uitgegaan zijn van Mr. Wishart's kerk, zijn niet van plan stil te zitten. Zij hebben zich vereenigd met de Wealthy Ave kerk en vermeerderen daardoor de kracht van die organisatie".

WINCKEL.

Voor Kinderen.

KERSTFEEST.

Lof zij den God van Israël,
Den Heer, die aan Zijn erfvolk dacht,
En door Zijn liefderijk bestel,
Verlossing heeft teweeg gebracht;
Een hoorn des heils heeft opgerecht:
't Geen Davids huis was toegezegd,
Dat wil Hij ons nu schenken;
Gelijk Gods trouw, van 's aardrijks ochtendstond,
Door der Profeten wijzen mond,
Zich hiertoe aan de vaderen verbond.

Dat zijn, zooals velen zullen weten, woorden ontleend aan den berijmden Lofzang van Zacharias.

Zacharias was, gelijk in het eerste hoofdstuk van Lukas ons wordt vermeld, een priester des Heeren. Hem was door den engel Gabriel gezegd dat hij een zoon hebben zou, Johannes geheeten, doch wegens zijn ongeloof zou hij een tijdlang niet kunnen spreken, totdat die zoon zou zijn geboren.

Intusschen had de engel Gabriël ook de geboorte van onzen Heiland aangekondigd aan Maria, die te Nazareth woonde. Zacharias, wiens vrouw Elisabeth een nicht was van Maria, had alzoo vernomen, dat de Christus zou worden geboren.

Toen nu de eerste voorspelling van den engel was vervuld, Johannes was geboren en bij de besnijdenis zijn naam ontvangen had, werd de tong des vaders weder losgemaakt. Wij lezen: Hij sprak God lovende. Hoe hij dat deed zegt ons zijn lofzang.

Als gij dezen schoonen zang opmerkzaam leest, zult gij opmerken, dat hij uit twee gedeelten bestaat. Het eerste spreekt in hoofdzaak van het Kindeke, dat nog geboren zou worden, van den Heere Jezus, het tweede van den reeds geboren Johannes.

Zoo in 't eerst schijnt dat menigeen vreemd en zou men verwachten, dat de vader het allereerst aan zijn eigen kind gedacht en daarover gesproken had. Toch is het als we nadenken zeer begrijpelijk.

Van Zacharias en zijn vrouw lezen wij in Lukas 1 : 6: „En zij waren beiden rechtvaardig voor God, wandelende in alle de geboden en rechten des Heeren, onberispelijk". Zeker waren zij als de oude Simeon (Lukas 2 : 15) „verwachtende de vertroosting Israëls" door de komst van Christus, den Zaligmaker.

En nu de vertroosting kwam, het heil zou verschijnen, toen moest Zacharias wel juichen en jubelen. Was hij tot in de ziel verblijd over de geboorte van zijn zoon Johannes, nog meer was hij dat nu de vertroosting komen, nu de lang beloofde, lang verwachte Verlosser verschijnen zou, tot vreugd van allen, die op het heil des Heeren hoopten. Zoo verblijd zelfs was Zacharias *daarover*, dat hij ten slotte, na van zijn zoon gesproken te hebben, weer terugkeert tot den Messias.

Dat was nu de ware kerstvreugde, de vreugd over en in Christus.

Er is op het Kerstfeest velerlei vreugd, die soms zelfs is vermengd met allerlei dat nog voortkomt uit het oude heidendom onzer voorouders. In Engeland b.v. is dat nog zeer merkbaar. Ook bij ons is het niet vreemd, dat vele menschen en kinderen zich op het Kerstfeest verblijden, die toch volstrekt niet verheugd zijn omdat de Zaligmaker is geboren. Want zij gelooven niet in Hem, hebben Hem niet lief.

Zulk een vreugd kan natuurlijk de ware Kerstvreugde niet zijn.

Die wordt wordt alleen gemaakt door hen, die klein of groot, weten, dat ook voor hen het woord van den Engel waarheid is: „*U*, d. i. voor u, is heden geboren de Zaligmaker."

Die geboorte is heerlijker en grooter en verblijdender dan alle goeds, 't welk deze wereld ons geven kan. Die geboorte toch zegt ons: Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

Het eeuwige leven! Dat is groot, rijk en heerlijk. Maar wij kunnen toch niet met minder toe. God heeft daarvoor ons geschapen. Maar wij hebben door te zondigen tegen God dat eeuwige leven verloren, en zijn het eeuwig verderf waardig geworden.

Doch nu komt de Zoon van God, vrijwillig, en wordt voor ons een mensch, opdat Hij de menschen, de zondaren, zou verlossen, opdat Hij, gelijk de Apostel leert, een heerlijk werk volorengen zou. „Want Christus heeft ook eens voor de zonden geleden, Hij rechtvaardig voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zoude brengen." Nu kunnen de onrechtvaardigen — en dat zijn wij van nature allen — gerechtvaardigd worden, tot God gebracht, behouden en dus erfgenamen worden van het eeuwig leven, door Hem die zelf het Leven is.

Daarin hebben zich de engelen en de herders en Maria verblijd en na hen zoovelen, die wisten en weten wat heil Hij voor deze verloren wereld kwam brengen. God heeft, zegt de Schrift, Zijn Zoon gezonden in de wereld, opdat de wereld door Hem zou behouden worden. Dit laatste hebben we allen noodig, of we jong zijn of oud. Maar ook, niemand is uitgesloten, klein of groot. De Heere Jezus ligt als een kind in de kribbe, en roept later ook de kinderkens tot Zich. Hoogbejaarden als Simeon en Anna zingen, gelijk de kinderkens weer later, Zijn lof. Zoo moet het ook. Hij heeft er recht op.

Hij wil, vrienden, ook uw Zaligmaker zijn. Daarom laat Hij ons op het Kerstfeest de blijde boodschap, het Evangelie, verkondigen, opdat wij tot Hem zouden komen, en het eeuwige leven hebben, de genadegift van God. Wie dat leven ontvangt heeft ook een eeuwige blijdschap, een kerstfeest dat ook duurt als de Decembermaand voorbij is, ja dat nooit einden zal.

Zulk een kan ook wederom met Zacharias zingen:

Dus wordt des Heeren volk geleid,
Door 't licht dat nu ontstoken is,
Tot kennis van de Zaligheid,
In hunne schuldvergiffenis;
Die nooit in schooner glans verscheen,
Dan nu, door Gods barmhartigheên,
Die, met ons lot bewogen,
Om ons van zond' en ongeval t' ontslaan,
Een star in Jakob op doet gaan,
De zon der heils doet aan de kimmen staan.

Voor elk, die in het duister dwaalt,
Verstrekt deez' zon een helder licht,
Dat hem in schâuw des doods bestraalt,
Op 't vredepad zijn voeten richt.

CORRESPONDENTIE.

Er wachten nog een aantal vragen. Deze nu nog in December te beantwoorden zal wel niet gaan. Dat wordt dus een jaar uitgesteld, te weten, zoo wij hopen tot 1910.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(*Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie*).

Geachte Redactie!

Het voorlaatste nummer van uw weekblad besprak het besluit door den kerkeraad van de Gereformeerde Kerk alhier genomen in zake het voorstel om de wenschelijkheid van de splitsing in wijkkerken uit te spreken. Ik laat rusten wat naar aanleiding daarvan door u werd gezegd, zij het ook noode, daar m.i. zooveel te zeggen is tot verdediging van de gevallen beslissing, die de Kerk alhier voor veel verwarringen veel geestelijke en stoffelijke schade heeft behoed.

Wat mij noopt voor een enkel woord plaatsruimte te vragen, is wat ten slotte door u in het midden wordt gebracht over de instituëering van het kerkelijk leven onzer groote steden, wijl dat is van dien aard, dat alom in den lande wel de gedachte dreigt te worden gewekt, alsof het er met de kerken daar ter plaatse zoo donker en zoo bar uitziet, dat zij eigenlijk nauwelijks meer medetellen kunnen.

Zoo kan het en zoo mag het niet langer, is uw oordeel; dat dan gegrond wordt op een drietal feiten: het niet in ledental uitbreiden; het loopen naar de Gereformeerde predikanten in de Hervormde Kerk; en het elk jaar financieel achteruitgaan. Gelijk het daar in zijne algemeenheid wordt gezegd, geldt het ook de Kerk van Amsterdam. In hoeverre de gestelde feiten voor andere plaatsen juist zijn, kan door mij niet genoegzaam beoordeeld worden bij gemis aan voldoende gegevens. Van Amsterdam kan ik dat echter wel; en dan heb ik grond om te zeggen, dat van de drie door u vermelde punten het eerste en het derde bepaald onjuist zijn; en dat aan het tweede eene beteekenis wordt toegekend, welke het metterdaad m.i. niet heeft.

Bij dat eerste punt zou ik haast eene praelabele kwestie willen stellen: deze nl., of het tegen eenige kerk getuigt, zoo haar ledenaantal zich niet uitbreidt; of dus de in het getal sterkste gemeente ook altijd geestelijk het hoogste standpunt inneemt; eene vraag waarop het ontkennend antwoord zeker niet twijfelachtig kan zijn.

Maar zelfs afgezien daarvan dunkt mij uwe uitspraak min juist; wellicht niet wat betreft het bloote feit van al of niet toename; maar dat stationnair blijven in het cijfer krijgt eene geheel andere beteekenis, wanneer daarbij wordt vermeld het voortdurend wegtrekken der bewoners van onze stad naar buiten. Ook de bevolking der burgerlijke gemeente is stationnair; en de reden daarvan is genoegzaam bekend.

Dat heeft natuurlijk zijne gevolgen voor het kerkelijk leven. Ik behoef dan ook slechts de namen te noemen van Overtoom en Watergraafsmeer, Bussum en Hilversum, om van nog meerdere plaatsen te zwijgen, waar overal bloeiende Kerken gevonden worden, voor een niet gering deel bestaande uit dezulken, die vroeger tot de Kerk alhier behoorden.

Zoo is het dus eigenlijk al wonderlijk te noemen, dat, naar uw eigen woord, slechts geklaagd kan worden dat er van eenige belangrijke uitbreiding geene sprake is. Laat mij aanstonds er de opmerking aan toevoegen, in verband met uw derde bezwaar niet van belang ontbloot, dat wie van hier gaan, in den regel meer welgestelden zijn.

Zeer zeker niet stookhoudend acht ik het derde punt door u ter sprake gebracht: dat er elk jaar van financieelen achteruitgang sprake is. Ik vermoed dat dit uw oordeel gebouwd is op de cijfers der telken jare opgemaakte begroting, die in den regel eindigt met een geraamd tekort van eenige duizende guldens. Dit feit loochen ik allerminst. Doch tot eene rechte beoordeeling van den feitelijken toestand dient men niet de begrooting maar de rekening ten grondslag te leggen.

Bij het licht daardoor ontstoken blijkt er het omgekeerde van wat door u werd beweerd. De groote schuld van 5 ton, sinds 1887 bestaande, is gedaald tot een bedrag van even over de *f* 350 000. Ook van de kleinere leeningen wordt gestegeld aflossing gedaan. De rentebetaling van alle gelegde gelden geschiedt prompt op datum. Met de uitbetaling van traktementen enz. is de Kerk nog nooit in verzuim geweest. Zelfs werd in de laatste jaren nog een nieuw kerkgebouw gezet, zonder dat de schuldenlast vermeerderd behoefde te worden; ja de afrekening liet nog eene kleine bate over voor de kas der Kerk.

Wellicht heeft de Kerk wat veel in een glazen huis willen leven en daarom telkens openhartig publiciteit gegeven aan dreigende en bestaande tekorten. Maar eene buitengewone inzameling tot delging daarvan is tot drie malen toe met goeden uitslag gekroond geworden. En zoo zal